

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY

Jarosław Pszczoła

Spis treści:

Efekt magnetoelektryczny

Metody pomiaru efektu magnetoelektrycznego

Technologia otrzymywania kompozytów

Przykładowe wyniki pomiaru

Zastosowania magnetoelektryków

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY

Cel prowadzonych badań:

- synteza związków międzymetalicznych silnie magnetostrykcyjnych pochodnych serii $Tb_xDy_{1-x}Fe_2$,
- pomiar magnetostrykcji,
- synteza kompozytów multiferroicznych typu: związek międzymetaliczny/PVDF (polifluorek winylidenu),
- pomiar efektu magnetoelektrycznego

Projekt rozwojowy R 15 0005 04

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: definicje

Materiał magnetoelektryczny zyskuje polaryzację elektryczną pod wpływem zewnętrznego pola magnetycznego (efekt magnetoelektryczny - ME)

i odwrotnie zyskuje namagnesowanie pod wpływem zewnętrznego pola elektrycznego (odwrotny efekt magnetoelektryczny - CME)

Dla ME istnieje zależność pomiędzy natężeniem $\mathbf{H}$ pola magnetycznego a polaryzacją $\mathbf{P}$ magnetoelektryka

$$\mathbf{P} = a\mathbf{H}$$

gdzie: $a = \epsilon_0 \epsilon \alpha$; a, α - w ogólności tensory drugiego rzędu.

W prostym przypadku częstym w eksperymencie

$$a = \partial P / \partial H \quad \text{natomiast} \quad \alpha = \partial E / \partial H,$$

gdzie E jest natężeniem pola elektrycznego i następnie

$$\alpha = (1/d) \partial V / \partial H \text{ [mV/cm}\cdot\text{Oe]}$$

a V jest napięciem na przeciwległych ściankach magnetoelektryka.

(G. Srinivasan, E.T. Rasmussen, R. Hayes, Phys. Rev. B67(2003)014418)

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: multiferroizm

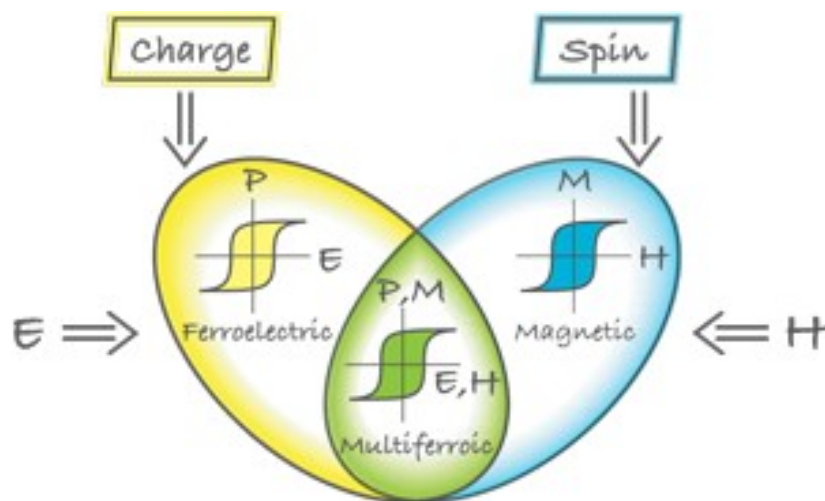
Poszukuje się materiałów, które by wykazywały tzw. multiferroizm powodowany oddziaływaniami międzyatomowymi lub wymuszony mieszanym składem substancji.

Ferroelektryki: $\mathbf{P} = \mathbf{P}(\mathbf{E})$

Magnetyki (ferro-, Ferri-,): $\mathbf{M} = \mathbf{M}(\mathbf{H})$

Multiferroiki: $\mathbf{P} = \mathbf{P}(\mathbf{H}, \mathbf{E}), \quad \mathbf{M} = \mathbf{M}(\mathbf{E}, \mathbf{H})$

(H. Schmid, Ferroelectrics, 162(1994)317)

(D. Khomskii, Physics 2(2009)20)

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY

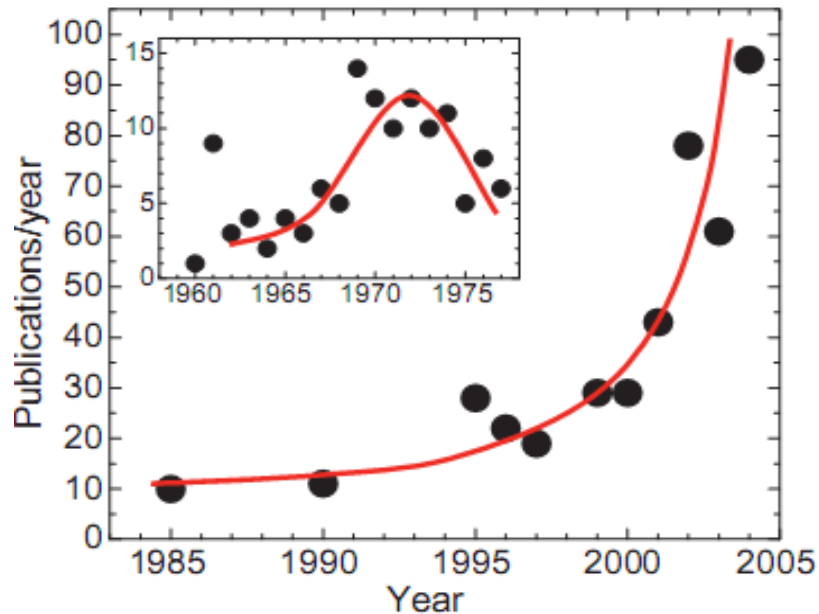
Historia:

- 1894 rok – P. Curie przewidział istnienie efektu magnetoelektrycznego
(P. Curie, J. Physique 3e series, 3(1894)393)
- 1958 rok – L.D. Landau, E. Lifshitz w podręczniku sugerują, że taki efekt może istnieć.
(L.D. Landau, E. Lifshitz, Electrodynamics of Continuous Media, Fizmatgiz, Moscow, 1958)
- 1960 rok – I.E. Działożyński przewidział istnienie efektu magnetoelektrycznego w antyferromagnetycznym Cr_2O_3
(I.E. Dzialoshinskii, Sov. Phys. JETP, 11(1960)708)
- 1960 rok – D.N. Astrov publikuje pierwszy pomiar bardzo słabego efektu magnetoelektrycznego w Cr_2O_3
(D.N. Astrov, Sov. Phys. JETP 11(1960)708)
- 1961 rok – G.T. Rado, V.J. Folen mierzą tzw. odwrotny efekt magnetoelektryczny
(G.T. Rado, V.J. Folen, Phys. Rev. Lett. 7(1961)310)

Historia c.d.

W latach 1960 - 1973 narasta zainteresowanie efektem magnetoelektrycznym, ale stwierdza się występowanie tylko słabego efektu, bez perspektyw na zastosowania.

W latach późniejszych zainteresowanie słabnie.

Liczba publikacji/rok dot. Efektu magnetoelektrycznego.
M. Fiebig, J.Phys.D:Appl.Phys. 38 (2005)R123–R152

Po roku 1990 narasta zainteresowanie efektem magnetoelektrycznym aż do dzisiaj.

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: typy materiałów magnetoelektrycznych

Materiały magnetoelektryczne - krystalograficznie jednofazowe (małe α)

- kompozyty dwu- lub więcej składnikowe (różne α)
- kompozyty warstwowe (laminaty) (z reguły duże α)
- cienkie warstwy (poszukiwania dużych α)
- inne

Aktualnie wszystkie typy materiałów są intensywnie badane.

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: parametr magnetoelektryczny ME (=α): przykłady dla różnych materiałów

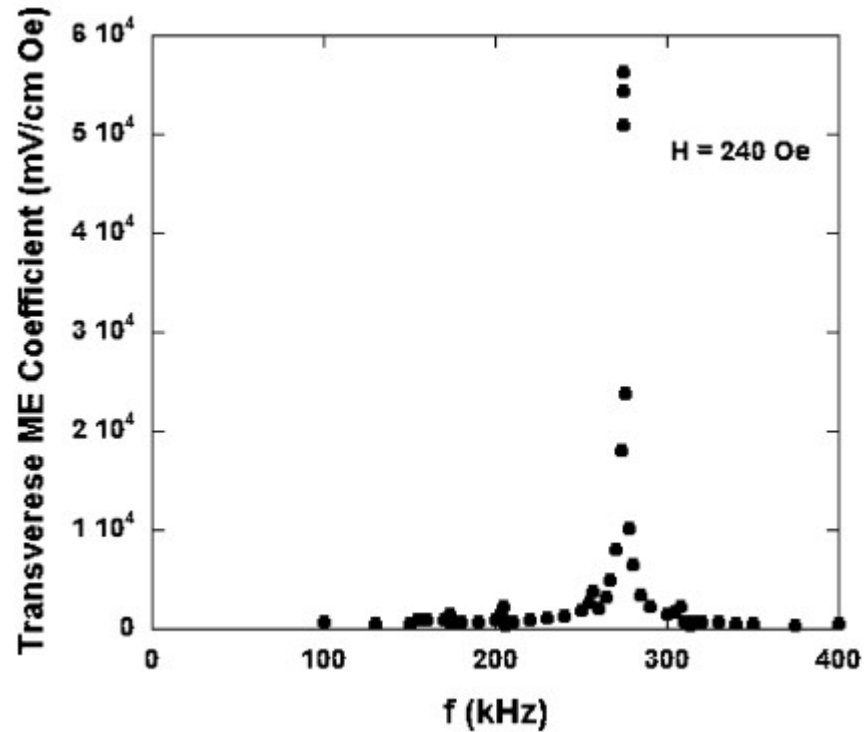
Composition	Synthesis technique	Experimental conditions	DC Bias/Frequency	dE/dH (mV/cm·Oe)
0.62 BaTiO ₃ -0.38 CoFe ₂ O ₄ (eutectic composition with 1.5 wt% excess TiO ₂)	Unidirectional solidification	Bridgman/1 atm O ₂ /50 cm h ⁻¹	?	50 ²⁴
0.60 BaTiO ₃ -0.40 Ni _{0.97} Co _{0.03} Mn _{0.1} Fe _{1.90} O ₄	Particulate	Sintered at 1,300 °C/24 h	500 Oe/1 kHz	80 ²⁵
CoFe ₂ O ₄ -Bi ₄ Ti ₃ O ₁₂	Particulate	Sintered	?	0.12 ¹⁴
0.3 CuFe ₂ O ₄ -0.7 PbZr _{0.53} Ti _{0.47} O ₃	Particulate	Sintered at 950 °C/2 h	460 Oe/100 kHz	421 ²⁶
Ni _{0.8} Zn _{0.2} Fe ₂ O ₄ -0.41 vol% PZT	Particulate	Hot Pressed at 1,000 °C/7 Mpa	250 Oe/100 Hz	45 ²⁷ (transverse coefficient)
Ni _{0.8} Zn _{0.2} Fe ₂ O ₄ -0.75 vol% PZT	Particulate	Hot Pressed at 1,000 °C/7 Mpa	>1,000 Oe/270 kHz (<i>resonance effect</i>)	3,300 ²⁷
BaO-TiO ₂ -CoO-FeO solution	Particulate	Sintered in range of 1,000-1,200 °C/3 h	30 Oe/1,070 Hz	5.58 ²⁸
Bi ₈ Fe ₄ Ti ₃ O ₄	Single phase	Sintering	4,500 (f=?)	0.35 ²⁹
PZT-20 wt% NiCo _{0.02} Cu _{0.02} Mn _{0.1} Fe _{1.8} O ₄	Particulate	Sintered at 1,250 °C	1,250 Oe/1 kHz	115 ³⁰
0.75 BaTiO ₃ -0.25 CuFe ₂ O ₄	Particulate	Sintered at 1,200 °C/12 h	1,000 Oe/DC	~0.520 ³¹
0.45 CuFe _{1.6} Cr _{0.4} O ₄ -0.55 BaTiO ₃	Particulate	Sintered at 1,100 °C/24 h	1,570 Oe/DC	0.0956 ³²
Terfenol-D / Pb(Mg _{1/3} Nb _{2/3})O ₃ -PbTiO ₃ / Terfenol-D	Laminate	Bonded using the silver epoxy/annealing at 80 °C	4,000 Oe/1 kHz	5,150 ³³ (peak)
NiFe ₂ O ₄ -PZT	Multilayer	11 layers of 13 μm NiFe ₂ O ₄ 1 and 10 layers of 26 μm PZT	1,050 Oe/350 kHz (<i>resonance effect</i>)	1,200 ³⁴

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: przykłady współczynników ME

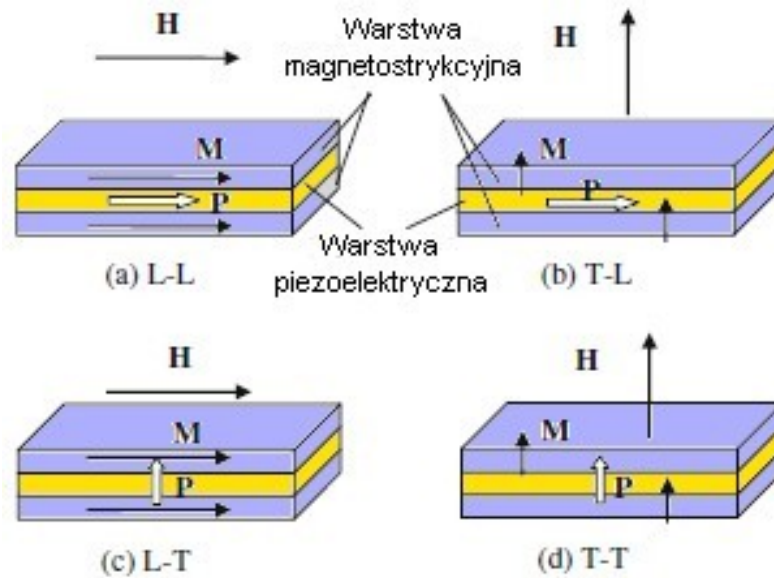
Typ magnetoelektryka	Materiały składowe	Stała magnetoelektryczna (mVcm ⁻¹ Oe ⁻¹)
kompozyt	BaTiO ₃ i CoFe ₂ O ₄	50
kompozyt	Terfenol-D and PZT w osnowie polimerowej	42
laminat kompozyt	Terfenol-D w osnowie polimerowej/PZT w osnowie polimerowej	3000
laminat	Terfenol-D/PZT	4800
laminat	La _{0.7} Sr _{0.3} MnO ₃ /PZT	60
laminat	NiFe ₂ O ₄ /PZT	1400

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: przykłady współczynników ME

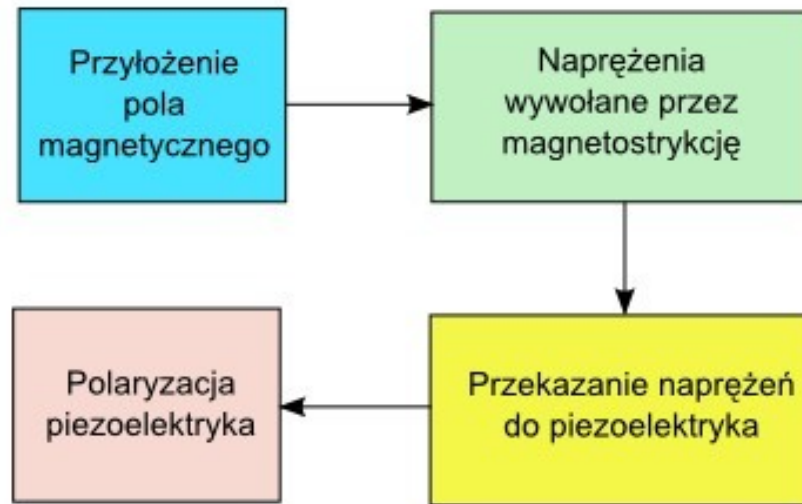
Przykład ogromnego współczynnika ME przy rezonansie elektromechanicznym dla kompozytu Ni/PZT/Ni

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: przykładowe konfiguracje geometryczne w magnetoelektrycznych laminatach

L – układ podłużny, T – układ poprzeczny

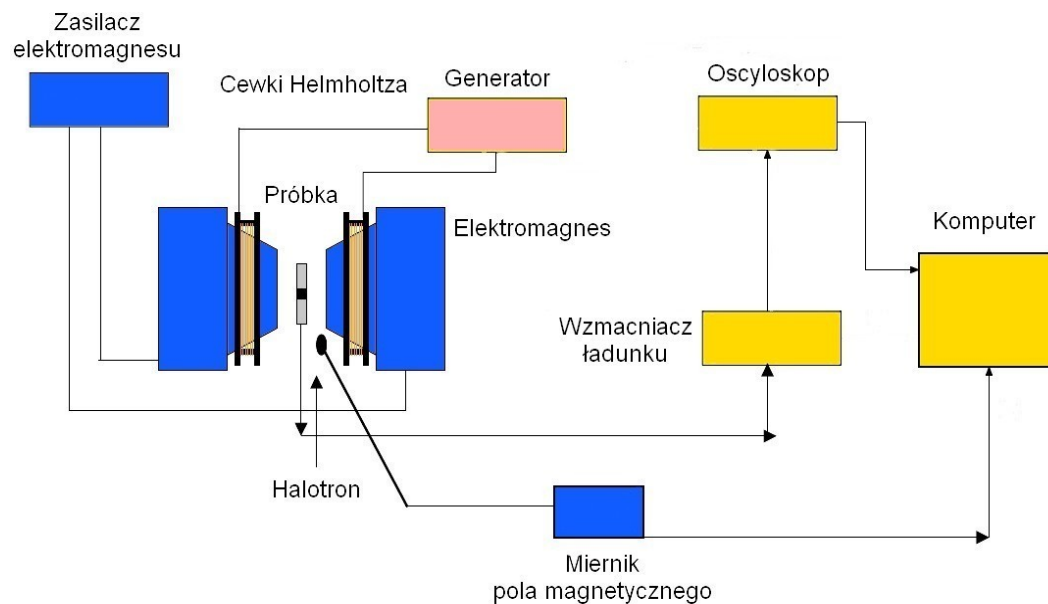
EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: mechanizm powstawania sprzężenia magnetoelektrycznego w kompozytach

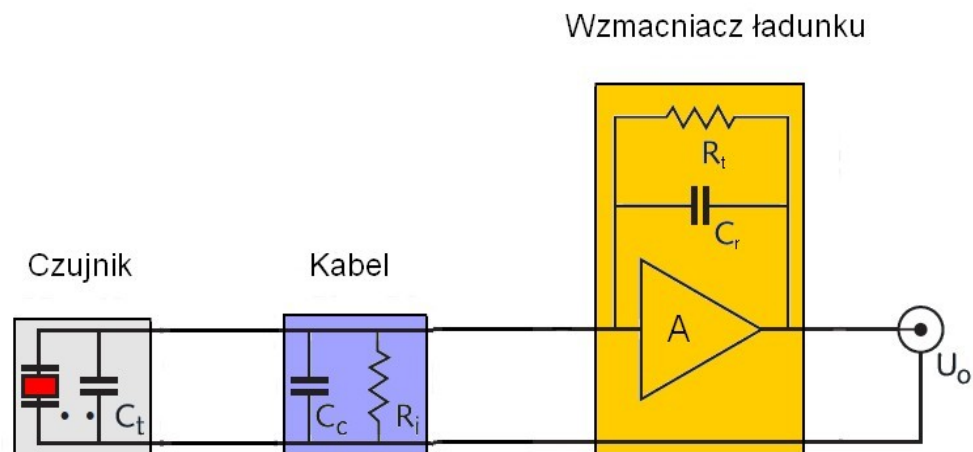
Kompozyt składa się z materiału magnetostrykcyjnego i piezoelektrycznego.

Układ taki jest czuły na pole magnetyczne, pole elektryczne, siłę nacisku, ciśnienie, temperaturę.

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY – statyczna metoda pomiaru

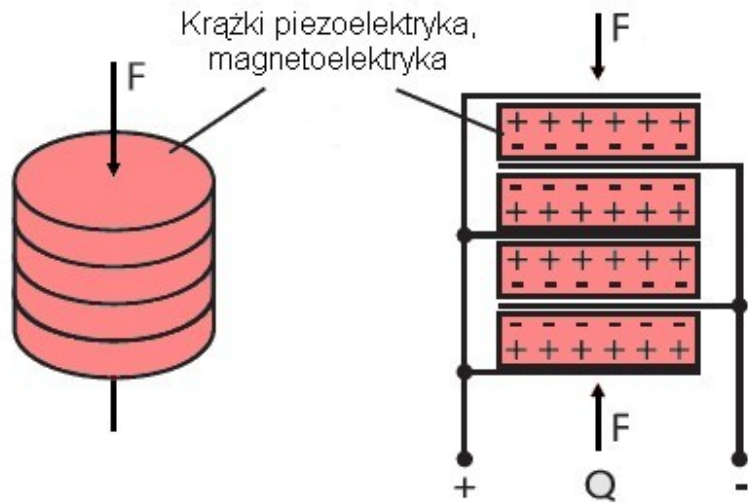

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY – statyczna metoda pomiaru

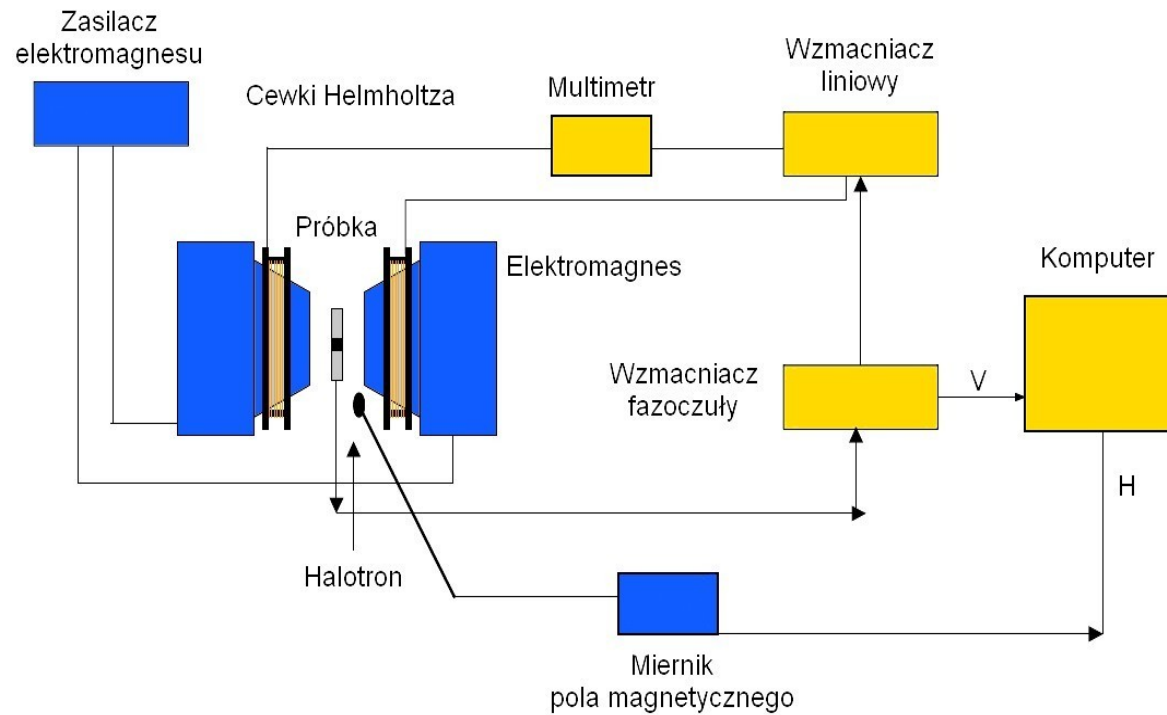
 - Próbka: piezoelektryk, multiferroik, magnetoelektryk lity, magnetoelektryk kompozytowy, itp.

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY – statyczna metoda pomiaru

Schemat sondy pomiarowej

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY – dynamiczna metoda pomiaru

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: metoda dynamiczna, teoria pomiaru

Wolno narastające pole magnetyczne H indukuje na magnetoelektryku napięcie $V = f(H)$

Jeśli na pole magnetyczne H (pochodzące od elektromagnesu)

nałożyć równoległe sinusoidalnie zmienne niewielkie pole $h = h_0 \sin \omega t$ (pochodzące od cewek Helmholtza)

to wtedy współczynnik $ME = \alpha$ efektu magnetoelektrycznego wyniesie

$$ME = \alpha = \frac{dE}{dH} = \frac{1}{d} \frac{dV}{dH} = \frac{V_{out}}{h_0 d}$$

gdzie:

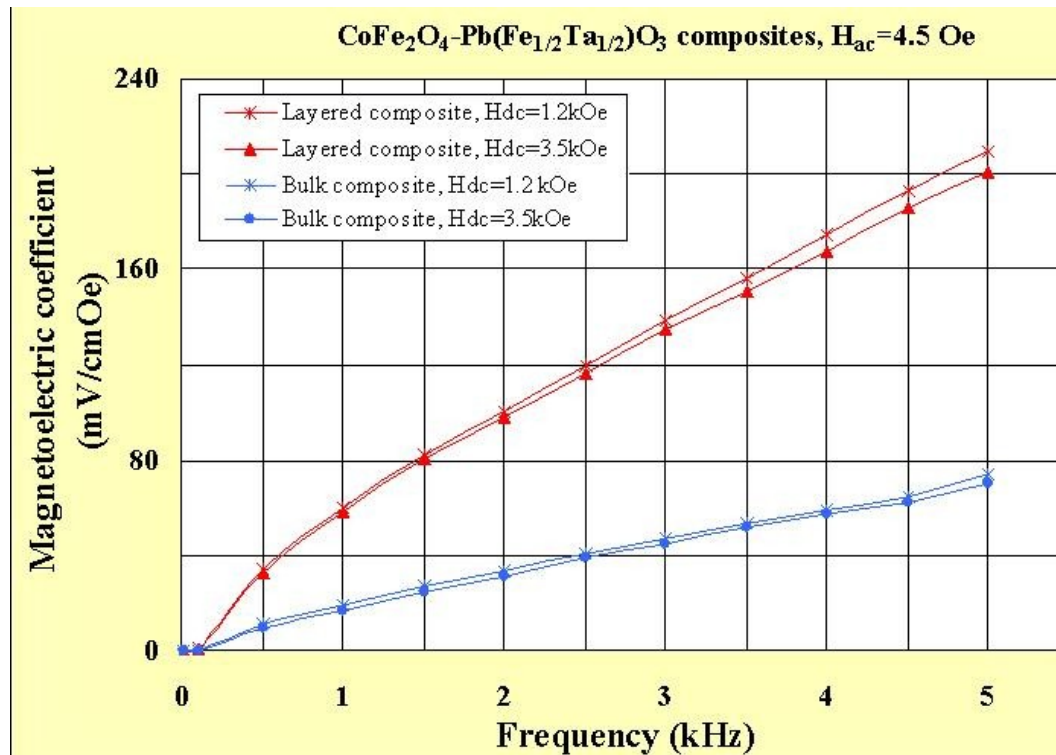
V_{out} jest napięciem mierzonym na próbce magnetoelektryka

a d jest grubością próbki liczoną wzdłuż pola magnetycznego.

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: aparatura do pomiaru efektu magnetoelektrycznego – metoda dynamiczna

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY: przykład pomiarów współczynnika α

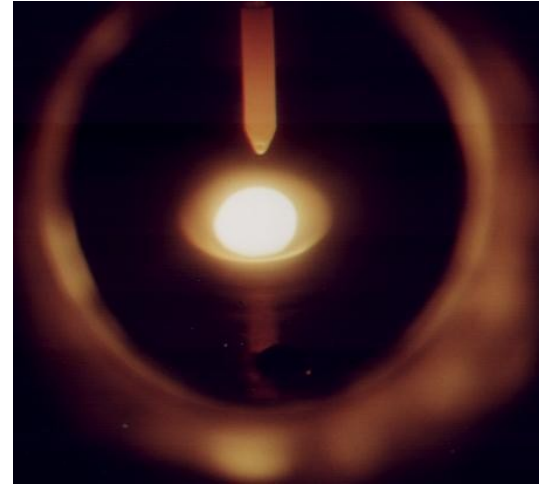

(J. Kulawik, P. Guzdek, D. Szwagierczak, A. Stoch, Comp. Struct. 92(2010)2153)

TECHNOLOGIA: synteza związków międzymetalicznych w łuku elektrycznym

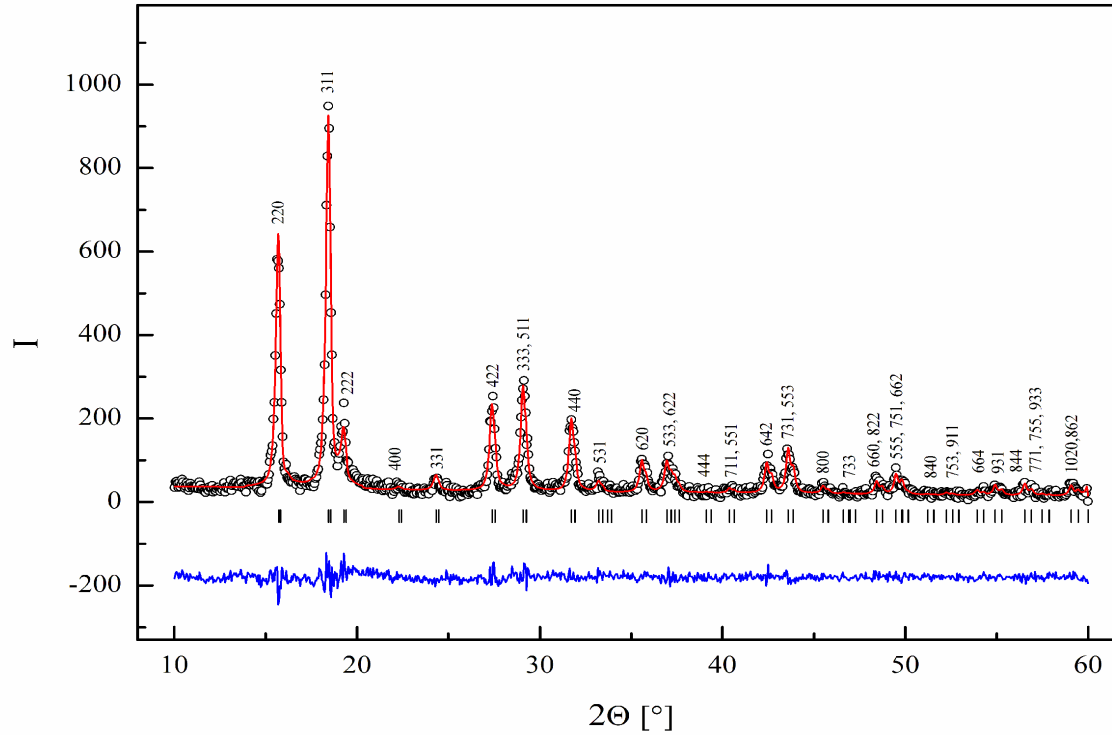

Piec łukowy

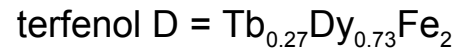

Proces syntezy

TECHNOLOGIA: synteza związków międzymetalicznych c.d.

Przykładowy dyfraktogram dla terfenolu D (300K)

TECHNOLOGIA: magnetostrykcja nasycenia, przykłady

Wartości magnetostrykcji nasycenia przy temperaturze pokojowej

Material	$\frac{3}{2}\lambda_s(\chi 10^{-6})$	T_c (°C)
Fe	-14	770
Ni	-50	358
Co	-93	1120
50% Co-50% Fe	87	500
50% Ni-50% Fe	19	500
TbFe ₂	2,630	423
Tb	3,000 (-196 °C)	-48
Dy	6,000 (-196 °C)	-184
Terfenol-D	1,620	380
Tb _{0.6} Dy _{0.4}	6,000 (-196 °C)	?
Metglas 2605SC	60	370

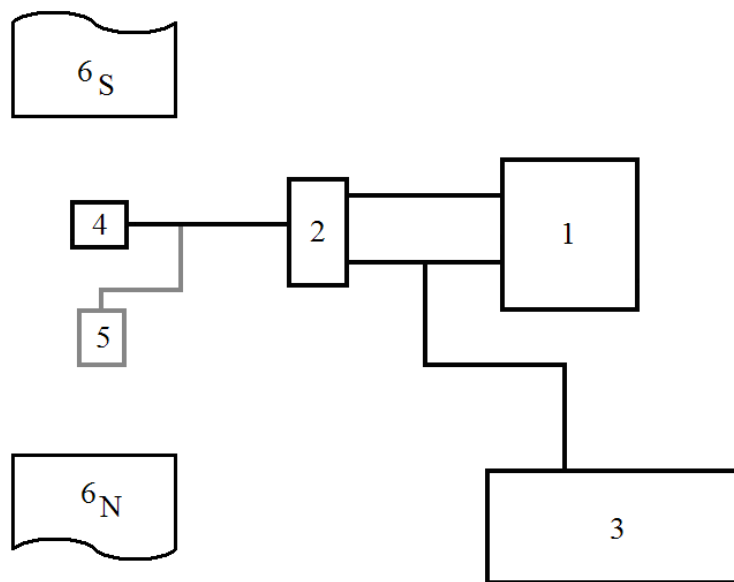
For Tb, Dy and Tb_{0.6}Dy_{0.4} the constants are reported at -196 °C.

TECHNOLOGIA: magnetostrykcja nasycenia: przykłady c.d.

Wartości magnetostrykcji nasycenia przy temp. pokojowej

Material	$\lambda_s (\times 10^{-6})$
MnFe ₂ O ₄	-5
Fe ₃ O ₄	40
CoFe ₂ O ₄	-110
MgFe ₂ O ₄	-6
Li _{0.5} Fe _{2.5} O ₄	-8
NiFe ₂ O ₄	-26
CuFe ₂ O ₄	-9
YFe ₅ O ₁₂	-2
SmFe ₅ O ₁₂	3.3
DyFe ₅ O ₁₂	1.46
EuFe ₅ O ₁₂	9.48

TECHNOLOGIA: pomiar magnetostrykcji

Schemat blokowy aparatury pomiarowej:

1 – miernik tensometryczny DP41-S,

2 – moduł mostkowy BCM-1,

3 – nanowoltomierz Keithley,

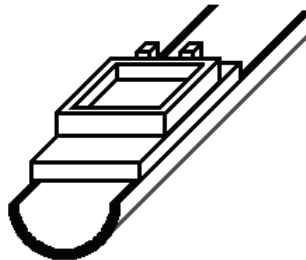
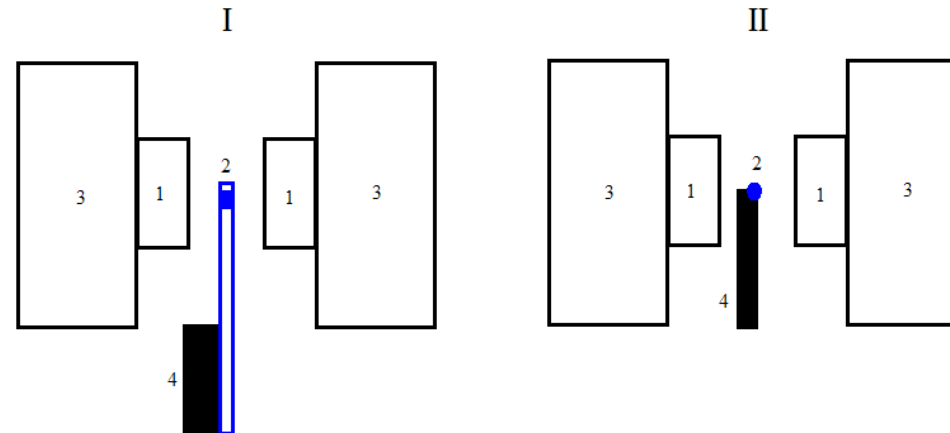
4 – sonda tensometryczna,

5 – druga sonda tensometryczna,

6 - elektromagnes

TECHNOLOGIA: pomiar magnetostrykcji c.d.

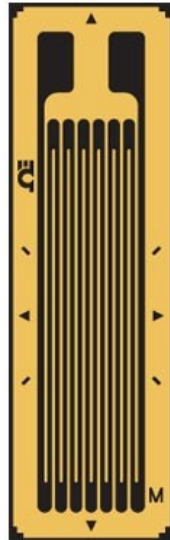
Uchwyt dla próbki
mocowany na końcu sondy
pomiarowej

Schemat umieszczenia próbek w
elektromagniesie:

- 1 – nabiegunniki, 2 – sonda z próbka,
- 3 – cewki elektromagnesu,
- 4 – uchwyt XYZ sondy.

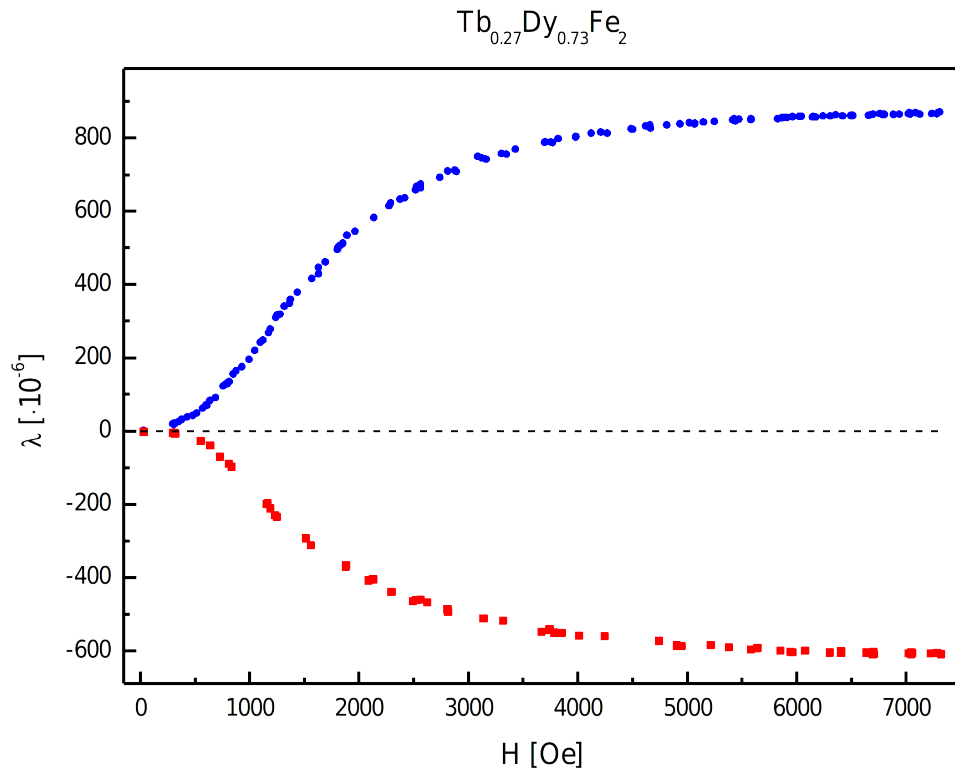
I – widok z góry, II – widok od frontu

TECHNOLOGIA: sonda tensometryczna

Opór elektryczny sondy zmienia się liniowo z wydłużeniem.

TECHNOLOGIA: pomiar magnetostrykcji c.d.

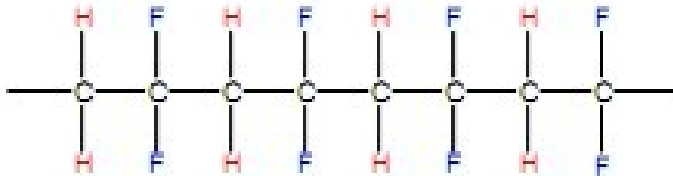

(W. Dorowski, Magnetostrykcja związków międzymetalicznych, praca magisterska, WFiIS, AGH, 2011)

Przykładowy pomiar magnetostrykcji dla związku $Tb_{0.27}Dy_{0.73}Fe_2$:

kolor **niebieski** - magnetostrykcja wzdłuż linii pola magnetycznego,
kolorem **czerwony** - poprzeczna do linii pola magnetycznego.

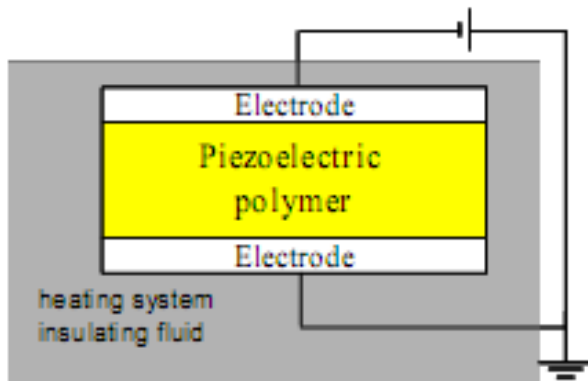
TECHNOLOGIA: PVDF

Polifluorek winylidenu
(PVDF)

Polimer polifluorek winylidenu zostaje rozpuszczony przy użyciu dimetyloformamidu, wymieszany ze sproszkowanym związkem międzymetalicznym a następnie otrzymana substancja zostaje wysuszona w odpowiedniej formie. Kolejno zostają naniesione elektrody. Tak otrzymana próbka jest z reguły polaryzowana elektrycznie jak również Magnetycznie. Następnie poddawana jest pomiarom efektu magnetoelektrycznego.

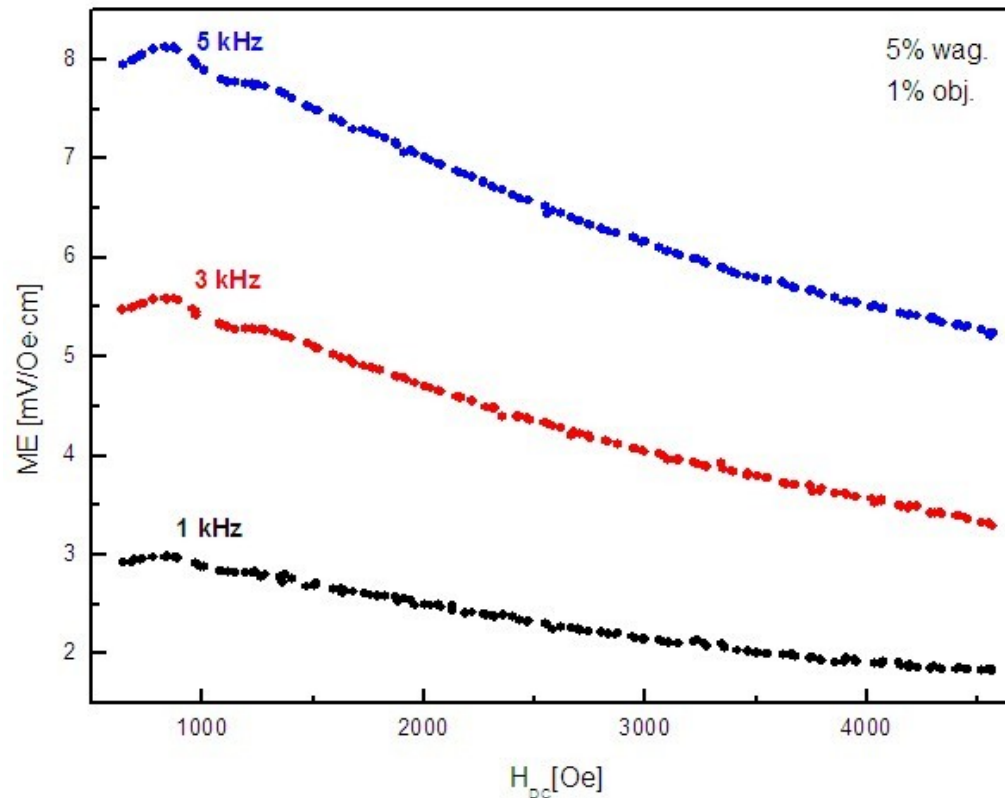
TECHNOLOGIA: polaryzowanie piezoelektryka (kompozytu)

Polaryzowanie piezoelektryka wchodzącego w skład kompozytu odbywa się dużymi natężeniami pola elektrycznego np. 15kV/cm.

(M.M> Kumar, A. Srinivas, S.V. Suryanarayana, G.S. Kumar, T. Bhimasankaram, Bull. Mater. Sci. 21(1998)251)

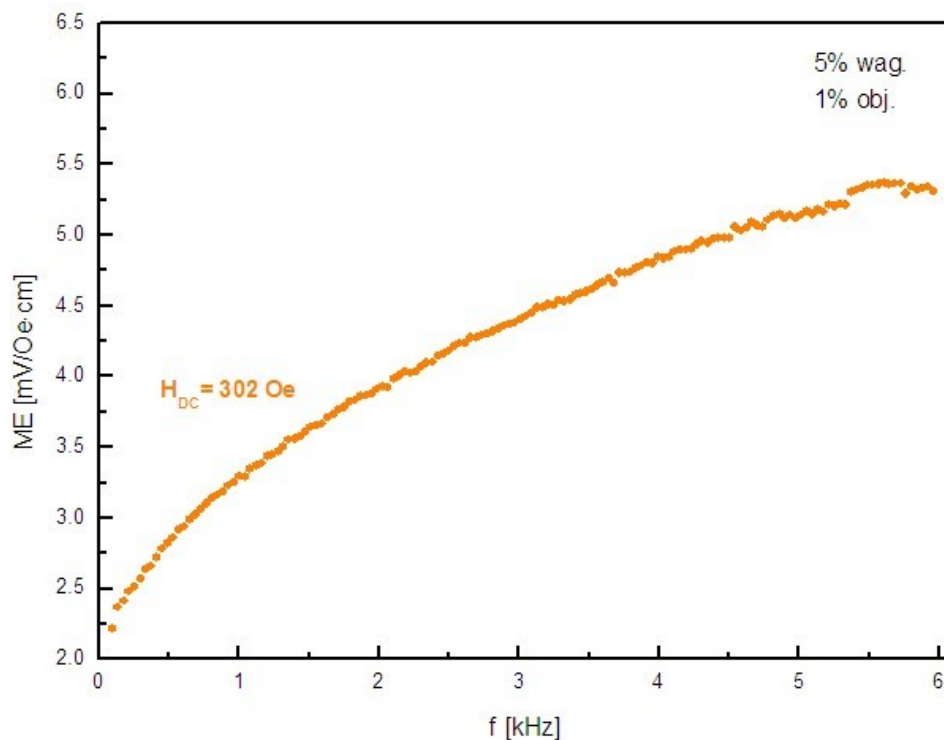
EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY– wyniki pomiarów dla PVDF/Tb_{0.27}Dy_{0.73}Fe₂

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od natężenia pola magnetycznego elektromagnesu H_{DC} przy różnych wartościach częstotliwości pola H_{AC} dla kompozytu PVDF/Tb_{0.27}Dy_{0.73}Fe₂

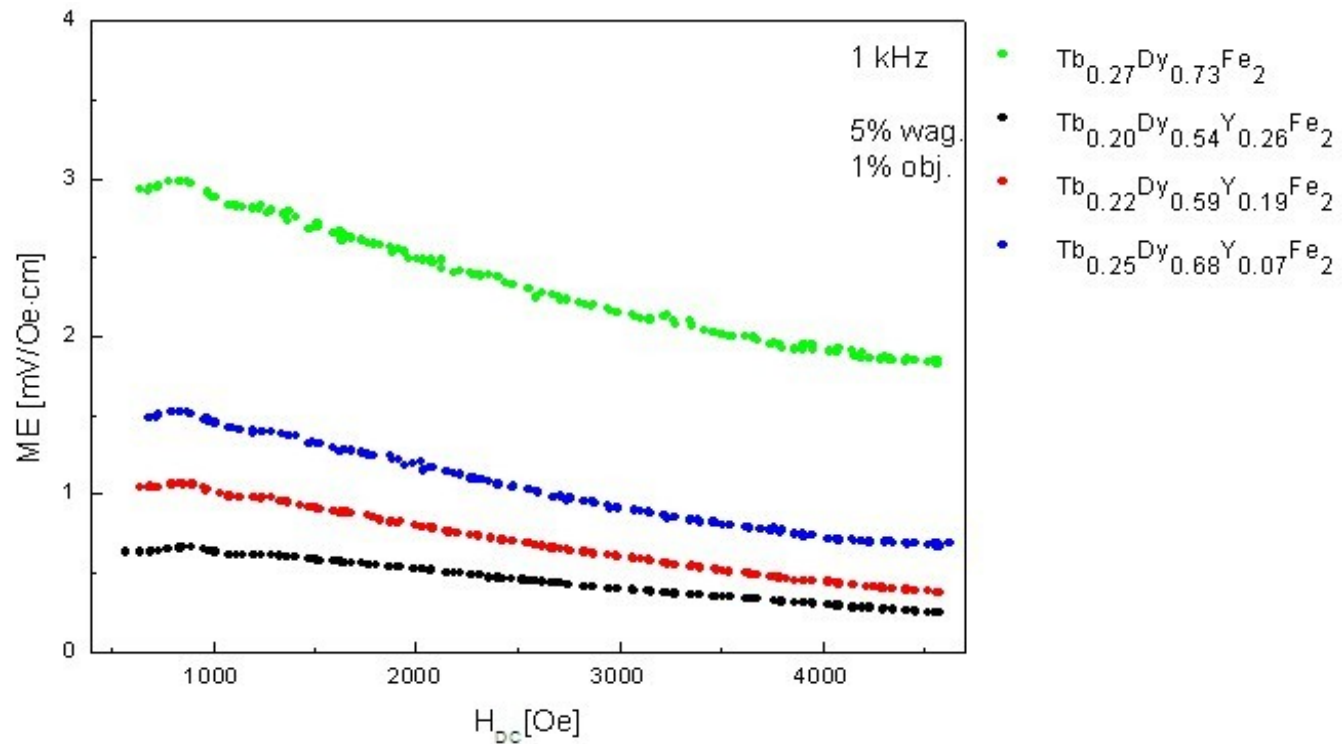
(A. Pawlaczyk, *Efekt magnetoelektryczny w związkach międzymetalicznych ziemia rzadka-metal przejściowy Tb_{0.27-x}Dy_{0.73-y}Y_{x+y}Fe₂*, praca magisterska WFiS AGH, 2010)

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY– wyniki pomiarów dla PVDF/Tb_{0.27}Dy_{0.73}Fe₂

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od częstotliwości pola H_{AC} przy stałej wartości natężenia pola magnetycznego H_{DC} dla kompozytu PVDF/Tb_{0.27}Dy_{0.73}Fe₂

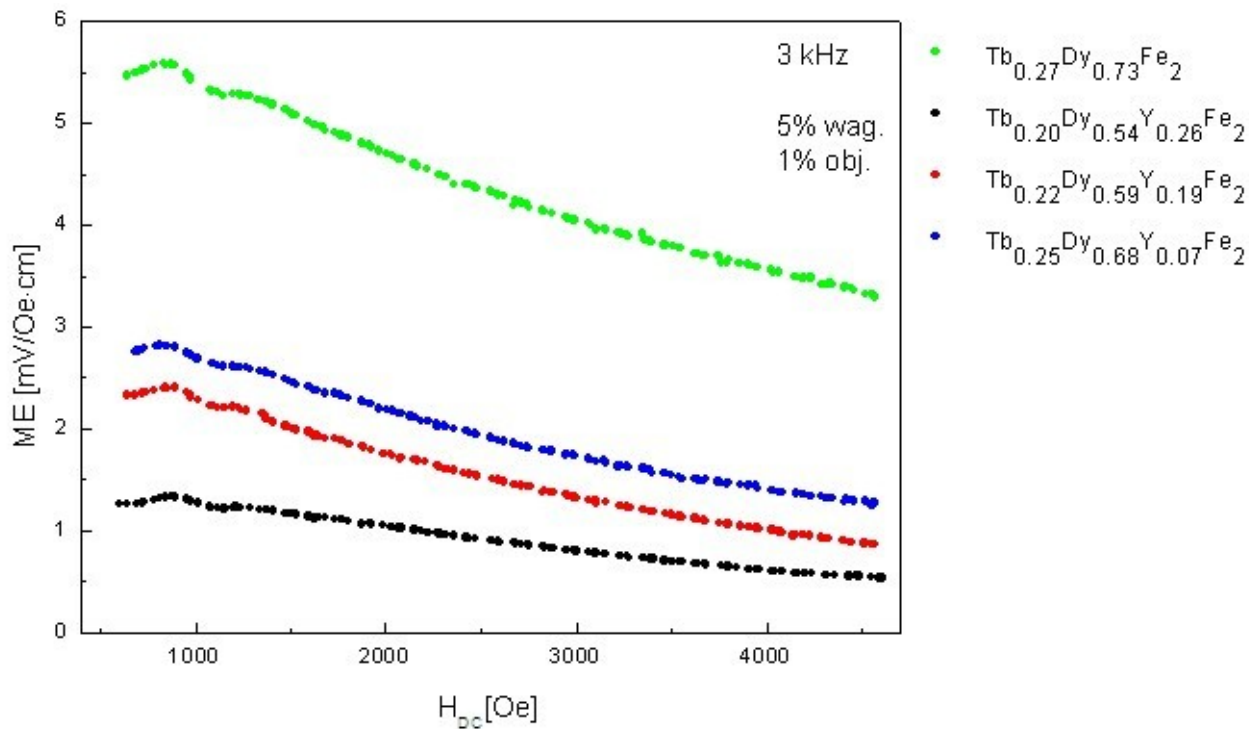
EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY– wyniki pomiarów dla serii PVDF/Tb_{0.27-x}Dy_{0.73-y}Y_{x+y}Fe₂

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od pola magnetycznego H_{DC} dla częstotliwości 1kHz pola H_{AC} dla serii PVDF/Tb_{0.27-x}Dy_{0.73-y}Y_{x+y}Fe₂

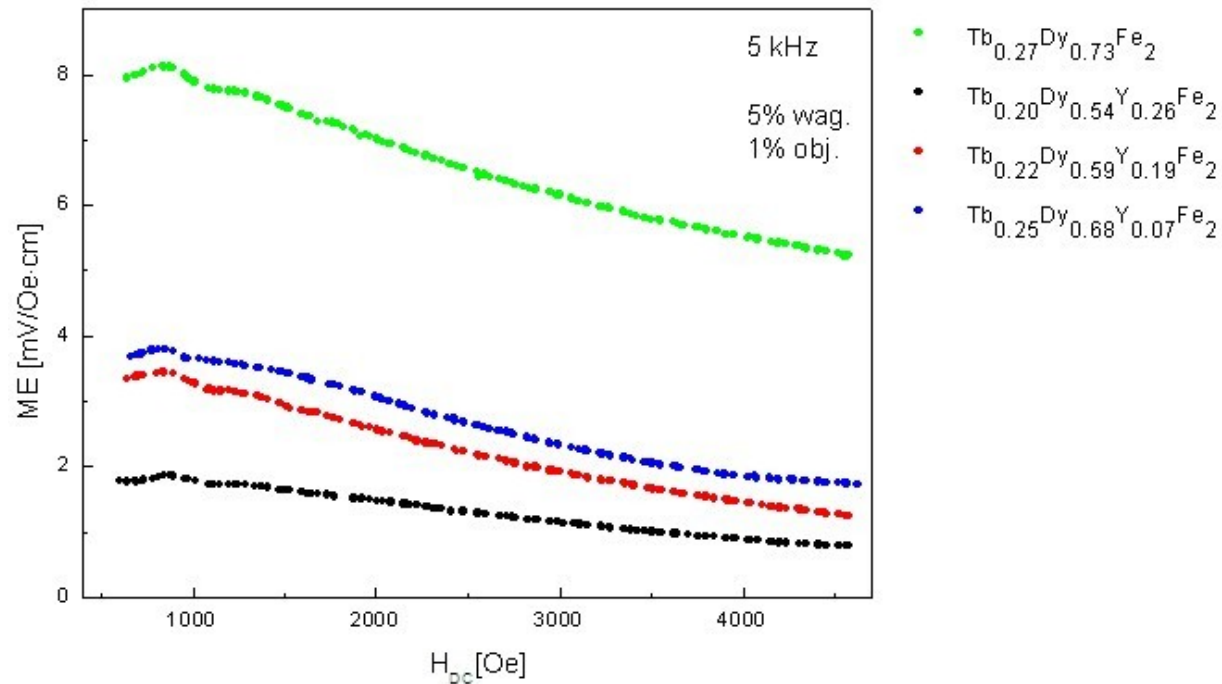

EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY– wyniki pomiarów dla serii

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od pola magnetycznego H_{DC} dla częstotliwości 3kHz pola H_{AC} dla serii $\text{PVDF/Tb}_{0.27-x}\text{Dy}_{0.73-y}\text{Y}_{x+y}\text{Fe}_2$

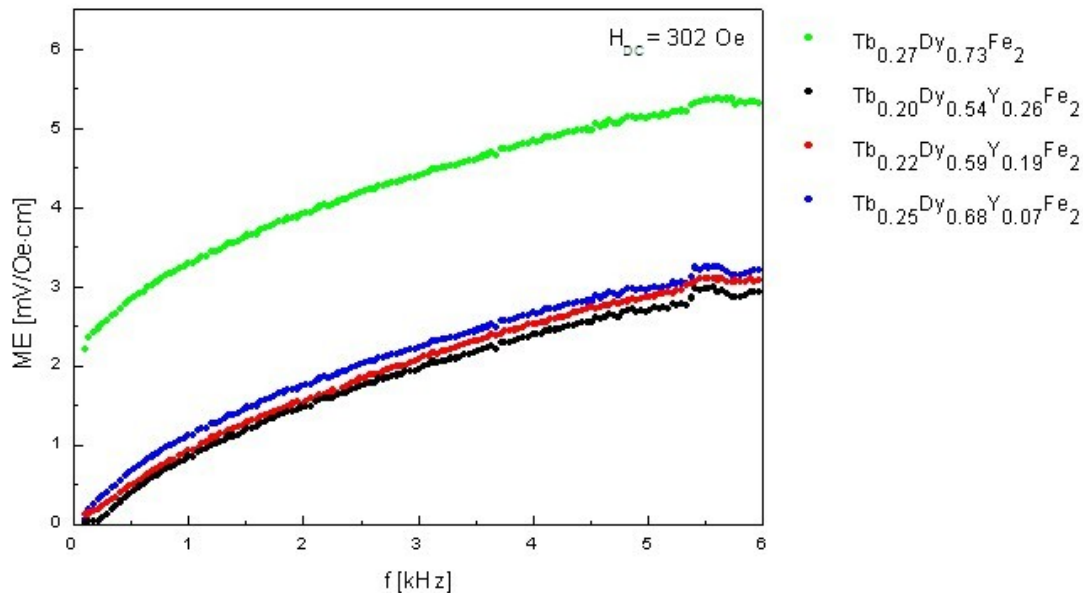
EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY– wyniki pomiarów dla serii

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od pola magnetycznego H_{DC} dla częstotliwości 5kHz pola H_{AC} dla serii

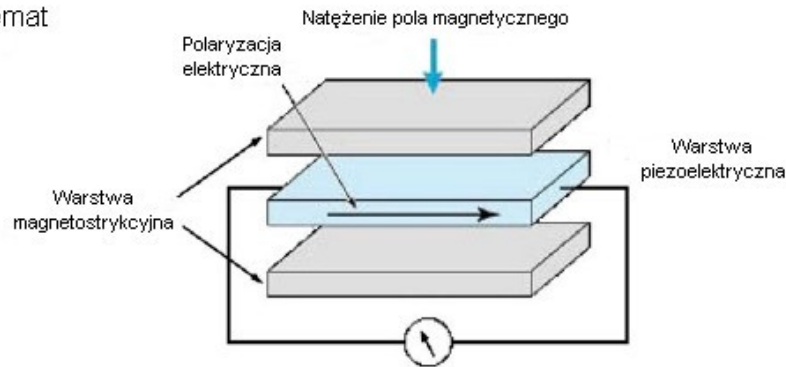
EFEKT MAGNETOELEKTRYCZNY – wyniki pomiarów dla serii PVDF/Tb_{0.27-x}Dy_{0.73-y}Y_{x+y}Fe₂

Rys. Zależność efektu magnetoelektrycznego ME od częstotliwości pola H_{AC} przy stałej wartości pola magnetycznego H_{DC} dla kompozytu PVDF/Tb_{0.27-x}Dy_{0.73-y}Y_{x+y}Fe₂

PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ: moc elektryczna z rozproszonych pól magnetycznych

Schemat

Realizacja

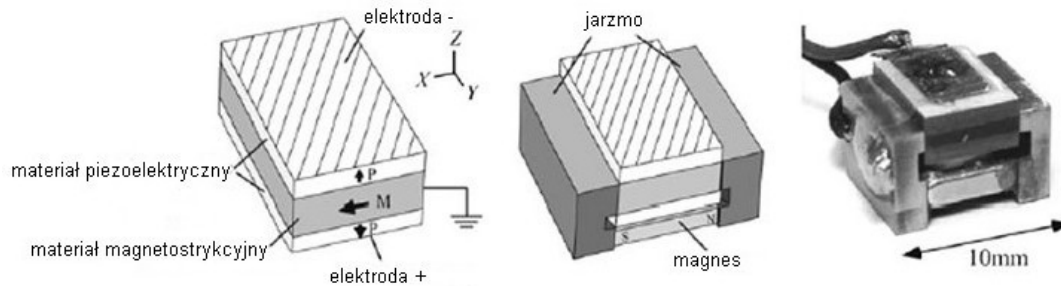
Zmienne pole magnetyczne (AC) rozproszone w środowisku wywołuje naprężenia AC w piezoelektryku poprzez magnetostrykcję. Naprężenia te indukują ładunki elektryczne na piezoelektryku co prowadzi do zbierania mocy elektrycznej.

Wibracje w środowisku uruchamiają ruch magnesów, a ich pole magnetyczne przekształca się w elektryczność.

Moc: 2.0 mW przy 21Hz i masie 100mg.

(S. Priya, R. Islam, S. Dong, D. Viehland, J. Electroceram. 19(2007)147)

PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ : wysokotemperaturowy czujnik pola magnetycznego

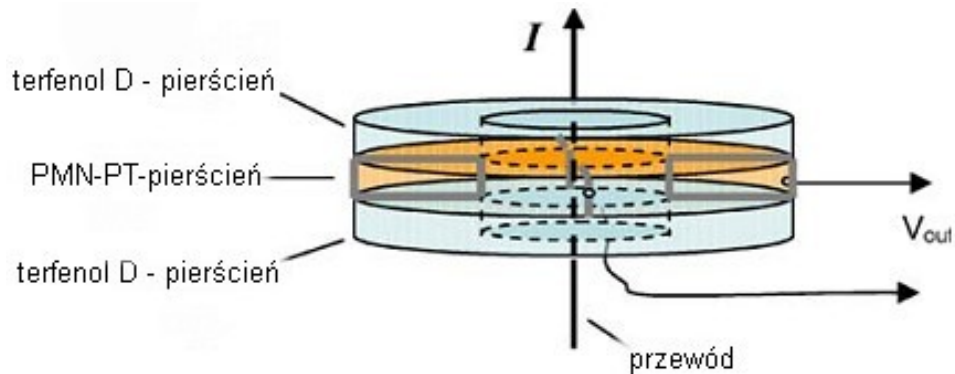

Materiał magnetostrykcyjny – terfenol D
Materiał piezoelektryczny – nioban litu

Ruch jarzma wymusza powstanie napięcia na piezoelektryku; czułość 50V/mm przy 200°C.

(S. Priya, R. Islam, S. Dong, D. Viehland, J. Electroceram. 19(2007)147)

PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ : czujnik prądu

Laminat pierścieniowy stanowi czujnik prądu:

DC lub AC

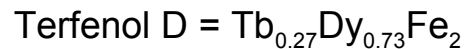
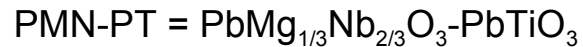
$10^{-12} < H < 10^{-3}$ Tesla

$10^{-7} < I < 10$ A

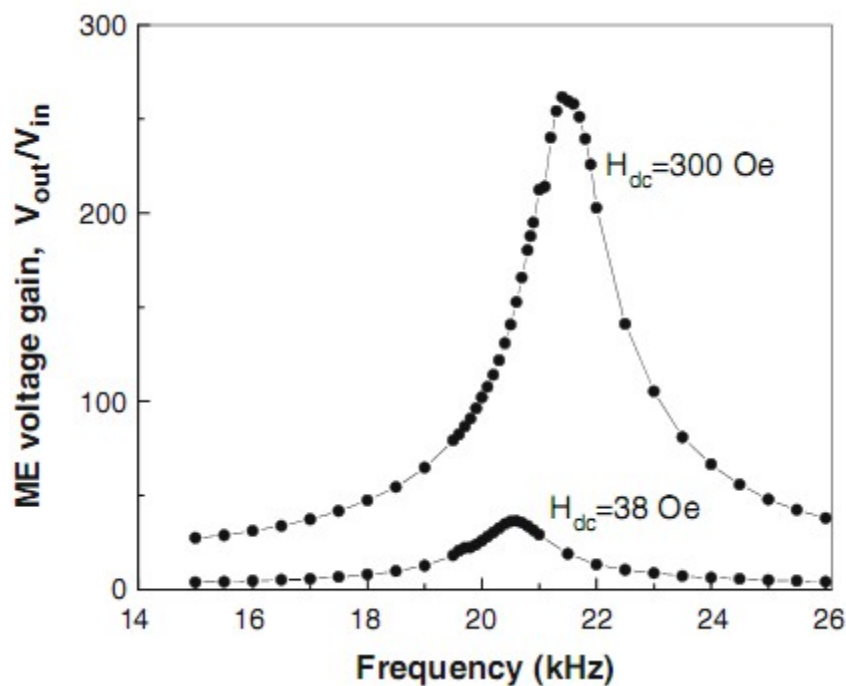
1Hz – 1kHz

Zastosowanie cewki toroidalnej (100 zwojów) jest 100 razy mniej czułe.

(S. Priya, R. Islam, S. Dong, D. Viehland, J. Electroceram. 19(2007)147)

PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ : transformator napięciowy

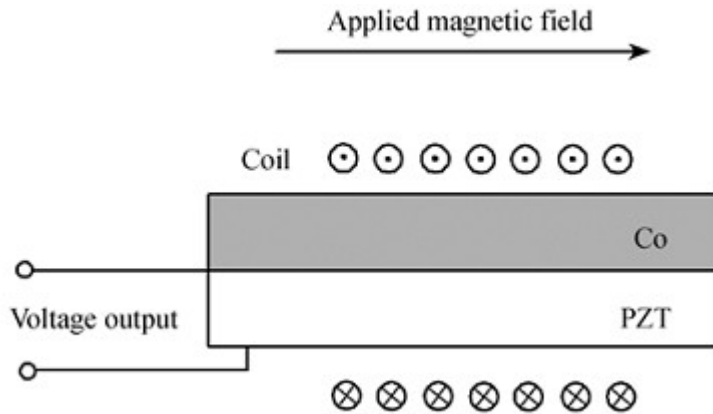
Laminat z terfenolu D (długość 40mm)
i PZT= $\text{Pb}(\text{Zr},\text{Ti})\text{O}_3$ (długość 80mm) owinięty jest cewką która zadaje napięcie V_{in} .

Rysunek podaje iloraz V_{out}/V_{in} transformatora.

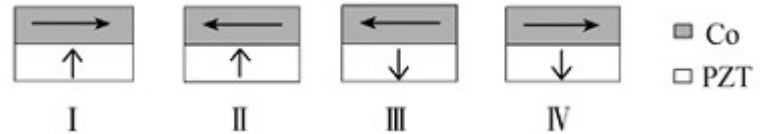
Pole H_{dc} podmagnesowuje terfenol D by zwiększyć czynnik magnetostrykcyjny.

Nie jest potrzebna cewka wtórna.

PRZYKŁADY ZASTOSOWAŃ : komórka pamięci

Wymiary: 11x5.5x0.5 mm³

Cztery stany logiczne

Układ makroskopowy służący do demonstracji możliwości zwiększenia upakowań informacji.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Poszukiwanie nowych materiałów magnetostrykcyjnych

Poszukiwanie nowych geometrii kompozytów

Poszukiwanie nowych zastosowań: czujniki,
gyratory, układy mikrofalowe, rezonatory, filtry,
przesuwniki fazowe, gradiometry

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

